

20 december 2015

Emigratie

Een van de vragen die ik veel stel tijdens onze huisbezoeken, is: "Hoe oud was u toen u naar hier kwam?" De kolonie van Arapoti is in 1960 gestart met families uit Nederland en reeds eerder geëmigreerde families uit Castrolande en uit Carambei. De mensen van het eerste uur hebben het in het begin moeilijk gehad. Water en elektriciteit waren hier niet. Pas veel later toen het elektrisch kwam en vervolgens de nortonpompen werden geslagen om het water op te pompen van soms wel 220 meter diepte, werd alles beter. Nu 55 jaar later, hoor ik de mensen zeggen: het leven is hier goed. Men ervaart het wonen en leven hier als vrij en ruim. "Het is goed dat we deze stap hebben gezet."

Huizen kunnen naar eigen inzichten worden gebouwd en verbouwd. Je ziet hier en daar dan ook 'kastelen' verrijzen, en, aan personeel geen gebrek. Velen hebben het hier dan ook goed gemaakt. "Het is hier goed wonen, mits je een goed lopend bedrijf hebt." Daarmee wordt bedoeld: als je er warmpjes bijzit, zodat je volop kunt reizen, een riante woning hebt, je bedrijf kunt blijven uitbreiden, je kinderen het bedrijf kunnen voortzetten en/of zo mogelijk hier of in het buitenland kunnen studeren. En toch is niet iedereen daarin geslaagd...

Braziliaanse koorts

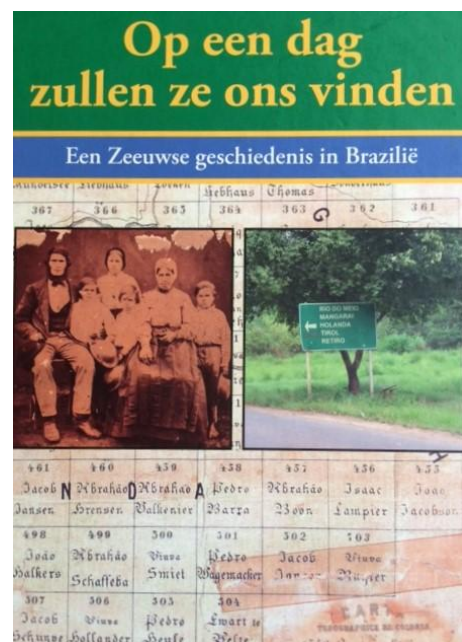
Tijdens een van onze huisbezoeken kregen we te horen van de groep van 700 Zeeuwen die van 1858-1862 van Schouwen-Duiveland en Zuid-Beveland zijn vertrokken naar Brazilië. Ze tekenden een contract met de belofte er eigen grond te zullen krijgen, voldoende werk en goede toekomstmogelijkheden voor hun kinderen. Dit werd de Braziliaanse koorts genoemd. In Antwerpen gingen ze aan boord en zeilden naar een voor hen totaal onbekend

land. De realiteit bleek anders. Het werd een vergeten emigratie en een vergeten volk. De meesten van hen kwamen terecht in de kleine staat Espírito Santo tussen steile heuvels, bedekt met dichte bossen, tropische planten en dieren. Hier moesten zij zelf het oerwoud te lijf om er voor zichzelf een nieuw bestaan op te bouwen. Dit moet een onmenselijke onderneming zijn geweest. 'De gezinnen blijven dicht bij elkaar slapen om zich tegen de

gevaren te beschermen. Vreemde insecten, stekende muggen en mieren veroorzaken bulten en ziekten waarmee niemand nog raad weet. Jongeren moeten mee wachtlopen en meehelpen het vuur aan te houden' (pg. 21).

Pas jaren later is men in Nederland deze groep op het spoor gekomen. Het was in 1973 dat een Zwitserse predikant uit Sao Paulo er op bezoek komt. Hij ontmoet hier iemand die hem vertelt van de 'vergeten' groep Hollanders in Espírito Santo.

Deze Zwitserse predikant geeft zijn ervaringen daar door aan een collega van de Hollandse kerk in Sao Paulo. Zo worden de nakomelingen van de Zeeuwse landverhuizers als het ware opnieuw ontdekt. Er ontstaan contacten met de gereformeerde kerken in Nederland. Veel over hun geschiedenis is verloren gegaan, oude prenten, documenten, foto's en aantekeningen zijn meegenomen het graf in of opgevreten door de insecten.

In 1975 worden Ton Roos en Margje Eshuis, sociaal-cultureel werkers, uitgezonden naar de Lutherse kerk van Espirito Santo. Het boek dat zij later geschreven hebben, is genoemd naar de uitspraak van Piet Heule, een van de Zeeuwse emigranten die zijn landgenoten er op wees: "Wij moeten altijd Hollands blijven praten, want op een dag zullen ze ons vinden". Toos Roos en Margje Eshuis zijn in de Braziliaans archieven op zoek gegaan naar de namen van deze Zeeuwen. Oude foto's, documenten en verhalen hebben ze verzameld in het boek 'Op een dag zullen ze ons vinden, een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië'.

**)'Op een dag zullen ze ons vinden. Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië'.*

Ton Roos en Margje Eshuis. Uitgave: Koninklijke BDU Uitgevers, Barneveld, 2008.

Honderd inwoners uit Morra

Ook las ik deze week het aangrijpende boek 'Argentijnse Avonden' van Carolijn Visser. Dit is het verhaal van een vader en zijn twee dochters, emigranten in Argentinië, en hun gespannen verhoudingen – het verhaal van een gezin op drift, maar ook een ode aan generaties Nederlanders die een nieuw bestaan opbouwden in een onbekende wereld. Daar omheen speelt de voorbereiding voor het bezoek van toen nog Koningin Beatrix, kroonprins Willem Alexander en prinses Maxima aan de Hollandse kolonie van Tres Arroyos, vijfhonderd kilometer ten zuiden van Buenos Aires. In 1889 verhuisden ruim vierduizend Nederlanders naar Argentinië. In het boek wordt eveneens gesproken van 100 inwoners uit het Friese dorp Morra die in die jaren met bestemming Argentinië zijn vertrokken (p.121).

**)Titel: 'Argentijnse avonden. Van de Zwart Janstraat naar de pompa'.
Carolijn Visser. Uitgeverij Augustus, Amsterdam, 2013.*